

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет психології

Кафедра загальної психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕРСОНОЛОГІЯ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітні програми: 1. Психологія.
2. Клінічна та реабілітаційна психологія

Спеціалізація (за наявності)

Спеціальність 053 Психологія

Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Персонологія
Викладач (-і)	Доктор психологічних наук, професор Москалець Віктор Петрович; кандидат психологічних наук, доцент Олійник Алла Вікторівна
Контактний телефон викладача	0991901204 – Москалець В. П.; 0505804805 – Олійник А. В.
Е-mail викладача	victor.moskalets@pnu.edu.ua; oliynik_alla@ukr.net
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Згідно з розкладом
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплекс істотних психологічних властивостей і проблем персони (особистості). В навчальній дисципліні представлені найбільш важливі поняття персонології, основні психологічні закономірності функціонування та методи дослідження персони (особистості). Порівнюються різні точки зору на деякі важливі проблеми персонології як галузі психології. В навчальному курсі інтегрально поєднуються знання, набуті студентами в процесі вивчення психологічних дисциплін: психології особистості, загальної психології, соціальної психології, вікової психології та ін. Основний об’єкт – психологія особистості.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними положеннями найбільш потужних, здебільшого гуманістичних персонологічних теорій особистості.

Основними цілями вивчення дисципліни є: допомогти студентам успішно засвоїти найбільш суттєві наукові положення про природу персони (особистості) та розвинути навички персонологічно-психологічного аналізу; сформувані знання, уміння та навички, необхідні для проведення професійно компетентних теоретико-методологічних та експериментальних досліджень психології персони (особистості), зокрема:

- застосовувати знання з персонології у практичних ситуаціях;
- проводити дослідження, пов'язані з персологією на належному теоретичному рівні;
- генерувати нові ідеї (креативність);
- виявляти, ставити й вирішувати проблеми, пов'язані з персологією;
- діяти на основі гуманістичних морально-етичних міркувань (мотивів);
- розробляти проекти, пов'язані з персологією та керувати ними;
- надавати консультаційно-психологічну, психокорекційну, психотерапевтичну допомогу на гуманістично-персонологічних науково-теоретичних засадах;
- приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, зокрема в екстремальних і кризових, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності: У системній взаємодії з іншими навчальними дисциплінами освітніх програм: 1. «Психологія» та 2. «Клінічна і реабілітаційна психологія» (далі – ОП1 і ОП2) формувати й розвивати такі загальні компетентності (далі – ЗК), фахові компетентності (далі – ФК), спеціальні компетентності (далі – СК), досягати таких програмних результатів (далі – ПР):

Базову професійну компетентність психолога: Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності в галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити і вирішувати психологічні проблеми.

ЗК5. Здатність цінувати й поважати різноманітність і мультикультурність.

ЗК6. Здатність діяти на основі морально-етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей і рухатися до спільної мети.

ЗК10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК11. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

ФК2. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

ФК5. Здатність організувати та реалізувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ФК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПР, визначені Стандартом вищої освіти спеціальності 053 Психологія: ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців. ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника. ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР12. Складати та реалізувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР13. Взаємодіяти, вступати в комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитись до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. ПР16. Знати, розуміти та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психолога. ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

З ОП «Реабілітаційна психологія», ОР – бакалавр: ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
лекції	12 – очна	6 - заочна
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 – очна	6 - заочна
самостійна робота	60 – очна	78 – заочна

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
3-й	053 Психологія	2-й	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість годин		
	лекції	семінар. заняття	самоств. робота
Тема 1. Предмет, мета і методи персонології. 1. Предмет і мета персонології. 2. Методи персонології: <i>Спостереження. Вивчення клінічних випадків. Персонологічний анамнез. Кореляційний аналіз. Формальний експеримент. Стратегія оцінки та самозвіту. Інтерв'ю. Опитувальники самозвіту. Проективні методи.</i>			10 (оч.) 12 (заоч.)
Тема 2. Персонологічні аспекти вчення Зігмунда Фрейда.	2 (оч.)	4 (оч.)	10 (оч.)

1. Базові положення фрейдизму: <i>Рівні функціонування психіки. Потяги та їх основні групи. Основні функціональні структури психіки людини.</i> 2. Стадії психосексуального розвитку особистості. 3. Захисні механізми <i>Ego</i> . 4. Стосунки культури і особистості.	2(заоч.)	2 (заоч.)	14 (заоч.)
Тема 3. «Індивідуальна психологія» А. Адлера. Персона у «Аналітичній психології» К. Г. Юнга. 1. Основоположні постулати «індивідуальної психології». 2. Концепти «індивідуальної психології»: <i>Почуття і комплекс неповноцінності та його компенсація. Прагнення переважання. Стиль життя. Соціальний інтерес та ступінь активності індивідуума. Типи індивідуумів. Творче «Я». Порядок народження. Фікційний фіналізм.</i> 3. Основні концепти «аналітичної психології». Типи особистості за К. Г. Юнгом.	2 (оч.)	2 (оч.)	10 (оч.) 12 (заоч.)
Тема 4. «Психосоціальна теорія персони Е. Еріксона. 1. Епігенетичний принцип та стадії психосексуального розвитку особистості: <i>1. Вік немовляти. 2. Раннє дитинство. 3. Вік гри. 4. Шкільний вік. 5. Юність. 6. Рання зрілість. 7. Середня зрілість. 8. Пізня зрілість.</i>	2 (оч.)	2 (оч.)	10 (оч.) 12 (заоч)
Тема 5. Персона у «гуманістичному психоаналізі» Е. Фромма. Персона в «соціокультурній теорії К. Хорні. 1. Екзистенційні потреби людини. 2. Типи «соціального характеру» особистості. 3. Основні чинники психічного розвитку дитини за К. Хорні. 4. Типи орієнтацій суб'єктів з базальною ворожістю та відповідні їм типи персони. 5. Комплекс неповноцінності жінки.	2 (оч.) 2(заоч.)	4 (оч.) 2 (заоч.)	10 (оч.) 14 (зао)
Тема 6. «Гуманістична психологія» А. Х. Маслоу. Смысл життя, свобода і відповідальність персони у логотерапії В. Е. Франкла. 1. Основоположні концепти «гуманістичної психології». 2. «Піраміда потреб» людини. 3. Логотерапія – вчення В. Е. Франкла. 4. Потреба людини мати смысл життя. 5. Смысл життя персони. 6. Свобода вибору персони.	4 (оч.) 2 (заоч.).	6 (оч.) 2 (заоч.)	10 (оч.) 14 (зао)
ЗАГАЛОМ:	12 (оч.) 6 (заоч.)	18 (оч.) 6 (заоч.)	60 (оч.) 78 (заоч)

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Основними критеріями оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни (далі – н. д.), є: - своєчасне й у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, передбачених н. д.; - обсяг і глибина знань навчального матеріалу за змістом н. д., які містять рекомендовані літературні джерела; - вміння самостійно аналізувати феномени, що вивчаються, у їх системних взаємозв'язках та розвитку; - розуміння принципів застосування методів персонології на практиці; - вміння застосовувати теоретичні положення персонології в процесі науково-дослідної та практичної роботи.</p> <p>Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 50 балів відводиться на оцінку усних та письмових відповідей студентів на семінарах (тестування, презентації, виконання самостійної роботи та контрольної роботи) і 50 балів – на оцінку відповідей на екзамені.</p> <p>Поточний та модульний контроль (50 балів). На семінарських заняттях студенти за усну та письмову відповіді, зокрема тестування можуть отримати максимум 5 балів. Студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару у вигляді асоціативних малюнків-схем, таблиць, аналізують проблематику персонології та дискутують. Усне опитування студентів може бути індивідуальним та фронтальним.</p> <p>Оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань основної проблематики курсу. Знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Здатність виконувати завдання не лише репродуктивно, а й з елементами креативності.</p> <p>Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань більшості основних питань н. д. Знання адекватні, але розуміння неповне (студент формально відповідає правильно, однак аргументовано пояснити каузальні зв'язки може не завжди).</p> <p>Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з дисципліни, які він не завжди правильно розуміє і недостатньо повно та аргументовано вербалізує (висловлює).</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань головних проблем н. д. або за часткові знання, які він неправильно розуміє і трактує.</p> <p>Самостійна робота (далі – с. р.) поділяється на базову та додаткову. Базова с. р. – це підготовка до аудиторних занять і контрольних заходів. Результати с. р. виявляються в активності й успішності студента на практичних заняттях, в успішному виконанні контрольних робіт, тестових завдань тощо. Базова с. р. включає: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; огляд літератури та електронних джерел; підготовку до всіх форм поточного контролю; систематизацію вивченого матеріалу перед семестровим екзаменом.</p> <p>Додаткова с. р. спрямована на поглиблення й закріплення знань студентів, розвиток аналітичних навичок з проблематики н. д. Вона включає: аналіз наукових публікацій; створення термінологічного словника, таблиць, малюнків-схем, мультимедійної презентації і т. ін.</p> <p>С. р. максимально оцінюється залежно від її виду: конспект понять – 2 бали; оформлення таблиці – 2 бали, малюнка-схеми – 2 бали; самостійне знаходження інтернет-ресурсу, пов'язаного з персонологією та конспектування його – 2 бали; оформлення результатів дослідницької роботи – 3 бали. Сукупна кількість балів за с. р. – 15 балів.</p> <p>Конспект с. р. студент здає за 10 днів до тижня КСР (контролю самостійної роботи).</p>
--	---

Вимоги до оцінювання с. р.: 2 бали виставляється, якщо завдання здані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності. 1 бал – якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно. 0 балів – якщо завдання не здано.

Вимоги до оцінювання дослідницької роботи (далі – д. р.): 3 бали виставляється, якщо завдання актуальне, виконано вчасно і в повному обсязі, відповідає обраній темі та меті, є доступним для аудиторії, використовуються унаочнення, дотримана логічна структура виступу. 2 бали – якщо завдання актуальне, виконано вчасно, але не в повному обсязі, є упущення й помилки; відповідає обраній темі і меті, загалом доступне для аудиторії, але унаочнення не використовуються, логічна структура виступу дотримана загалом. 1 бал – якщо завдання актуальне, виконано вчасно, але не в повному обсязі, є помилки; мало відповідає обраній темі і меті, малодоступне для аудиторії, унаочнення не використовуються, не дотримана логічна структура виступу. 0 балів – якщо завдання не виконано.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовується тестовий контроль знань. Для цього передбачені завдання: вибір однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих; встановлення правильної відповідності; встановлення логічні пари. Сукупна кількість балів за тест – 5.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді передбачають перевірку низки знань, умінь, навичок (знання термінів, процесів тощо, уміння конкретизувати, виокремлювати головне, визначати, причини тощо). Завдання вважається виконаним, якщо студент вказав правильний варіант відповіді. Оцінка – 0,5 бала.

Завдання на встановлення правильної відповідності. Пропонується перелік феноменів, позначених буквами. Їх необхідно розташувати у правильній послідовності. Правильна відповідь – 1 бал.

Завдання на встановлення правильної відповідності, логічні пари. До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (лівий стовпчик) та буквами (правий стовпчик). Необхідно встановити відповідності між цими двома групами інформації – утворити логічні пари. Кожна правильно визначена логічна пара оцінюється в один бал. Максимальна кількість балів за завдання – 5 балів.

Максимальна оцінка за контрольну роботу (далі – к. р.) – 10 балів, 9-10 б. виставляється, якщо питання к. р. висвітлені уповні, обгрунтовано, наведено переконливі приклади. 8-7 б. – у разі недостатньо глибокого аналізу, наведено лише один приклад, питання висвітлено уповні, але дещо поверхово; 6-5 б. – якщо студент не відповів на одне питання к. р., дав часткові відповіді на решту і не навів жодного прикладу. 4-3 б. – якщо студент не відповів на половину питань, однак дав часткові малозмістовні відповіді на решту; 2-1 б. – якщо студент не відповів на жодне питання або відповів неправильно.

Перед написанням письмової роботи у форматі тестів, к. р. тощо студенти отримують завдання та посилання на навчально-методичну й наукову літературу для самостійної підготовки.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. На екзамен виносяться питання програми н. д. «Психологія релігії». Максимальна кількість балів: 50 за роботу впродовж семестру та 50 – за екзамен. Білет складається з 3 питань. Перше і друге – теоретичний аналіз, третє – прикладного характеру. Екзамен може проводитись онлайн у формі тестів.

Умови допуску до екзамену: виконання усіх тих завдань н. д., які підлягають контрольному оцінюванню.

Пропущені заняття відпрацьовуються протягом місяця або протягом тижня КСР (усно або за допомогою тестів).

	<p>Самостійна робота (конспекти) мають бути здані до завершення змістового модуля. Мінімальна кількість балів для допуску до екзамену – 25. Якщо студент набрав за семестр чи за екзамен 24 б. і менше, то він складає екзамен повторно.</p> <p>Форми оцінювання регламентуються згідно з «Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf)</p> <p>Облік навчальної роботи студентів здійснюється згідно з «Положенням про електронний журнал обліку навчальної роботи здобувачів освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (нова редакція) (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/elektronizyrnal.pdf)</p> <p>У випадку неатестації здобувачів освіти з н. д. «Персонології» вони мають право на повторне вивчення курсу, що регламентовано Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін в умовах кредитів ECTS (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vuvchennia_nove.pdf).</p> <p>Накопичування балів під час вивчення н. д.</p> <p>Вид навчальної роботи – максимальна кількість балів: <i>Лекції (тестування)</i> – 10. <i>Семінарські заняття</i> – 15. <i>Контрольна робота</i> – 10. <i>Самостійна робота</i> – 15. <i>Екзамен</i> – 50. <i>Разом</i> – 100.</p> <p>Таким чином, загалом: <i>Усне і письмове опитування на семінарських заняттях</i> – 5 б. <i>Контроль самостійної роботи</i> (реферат, письмове повідомлення, презентація, конспекти тощо) – 5 б. <i>Тестування по кожній темі</i> (по 10 балів за 1 тест). <i>Контрольна робота</i> – 10 б.</p> <p><i>Максимальна кількість балів (ваговий коефіцієнт проміжного результату) за усне та письмове опитування становить 15 балів. Це число вираховується як середнє арифметичне всіх отриманих оцінок помножене на відповідний коефіцієнт.</i></p> <p><i>Максимальна кількість балів (ваговий коефіцієнт проміжного результату) за контроль самостійної роботи становить 10 балів. Цей коефіцієнт вираховується як загальна оцінка для всіх занять цього виду.</i></p> <p><i>Максимальна кількість балів (ваговий коефіцієнт проміжного результату) за тестування становить 15 балів. Цей коефіцієнт вираховується як загальна оцінка для всіх занять цього виду.</i></p> <p><i>Максимальна кількість балів (ваговий коефіцієнт проміжного результату) за контрольну роботу становить 10 балів. Цей коефіцієнт вираховується як загальна оцінка для всіх занять цього виду.</i></p> <p>Сумарна кількість – 50 балів Підсутоквий контроль (екзамен) – 50 балів Сумарна кількість – 100 балів</p> <p>Оцінювання здійснюється відповідно до графіку навчального процесу.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Домашня робота. Виступи на 5, 6, 7, 8, 9. семінарських заняттях – очна форма; на 2, 3, 4, 5, 6 – заочна.</p>

Семінарські заняття	Участь у семінарських заняттях (1 бал за 1 заняття). 9 балів – очна форма, 6 балів – заочна. Робота на семінарських заняттях (обговорення питань семінару – по 5 балів) – 45 балів – очна форма, 30 балів – заочна
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для допуску до екзамену – 25. Якщо студент набирає за семестр чи за екзамен 24 б і менше, то він складає екзамен повторно. Оцінювання регламентуються «Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf) Додаткові бали. За бажанням студента: виконання індивідуального завдання, участь у брейн-рингу з персонології тощо.
Підсумковий контроль	Екзамен. Комбінована форма – письмово-усний. Білет містить 3 питання – 2 теоретичні і 1 прикладного характеру. Розподіл балів за завдання: 1-ше питання – 20 балів, 2-ге – 15; 3-тє – 15.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	Зараховано
80–89	B	добре	
70–79	C		
60–69	D	задовільно	
50–59	E		
26–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Перед написанням письмової роботи у форматі тестів, контрольної роботи тощо студенти отримують завдання та посилання на навчально-методичну й наукову літературу для самостійної підготовки. Більш докладно див.: 6. Система оцінювання навчальної дисципліни.

Критерії оцінки тестового контролю: 9-10 балів «відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей; 7-8 балів «добре» - студент дав не менше 70% правильних відповідей; 5-6 балів «задовільно» - студент дав не менше 50% правильних відповідей; 1-4 бали «незадовільно» - студент дав менше 50% правильних відповідей;

Критерії оцінки контрольної роботи: 10-9 балів «відмінно» - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань; 7-8 балів «добре» - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладі деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. 5-6 балів «задовільно» - студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. 1-4 бали «незадовільно» - студент частково володіє навчальним матеріалом, не може викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Поточне усне/письмове опитування проводиться на кожному семінарському занятті.

Критерії усного і письмового опитування на семінарських заняттях здійснюються за 5-бальною шкалою: 5 балів «відмінно» - ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, які розглядаються на семінарі. Знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності. 4 бали «добре» - ставиться за наявність у студента знань щодо більшості питань, які розглядаються на семінарському занятті. Знання – адекватні, але розуміння їх – часткове (студент за формою відповідає правильно, а пояснити сутнісний зміст може не завжди). 3 бали «задовільно» - ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з теми семінару, які він не завжди точно розуміє і недостатньо уповні вербалізує. 1-2 бали «незадовільно» - ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з теми семінарського заняття, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.

Критерії оцінки самостійної роботи (презентація, реферат, письмове повідомлення, конспекти тощо): 5 балів (відмінно): тема презентації/реферату/письмового повідомлення актуальна та відзначається практичною значущістю; у роботі здійснено критичний огляд визначень різними авторами, наведених у різних джерелах; матеріал роботи добре структурований, логічно викладений; роботу оформлено з дотриманням встановлених правил; студент демонструє здатність робити у презентації/рефераті/письмовому повідомленні логічні висновки та узагальнення; проявляє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання. 4 бали (добре): тема презентації/реферату/письмового повідомлення актуальна; у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми; використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми; матеріал реферату/письмового повідомлення загалом структурований, логічно викладений; оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам; студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно викладає матеріал; демонструє здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі може аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; недостатньо використовує фактичні та статистичні дані. 3 бали (задовільно): тема презентації/реферату/письмового повідомлення не є актуальною; у роботі здійснено поверхневий аналіз основних аспектів проблеми; використані джерела не дають можливості уповні розкрити проблему;

презентація/реферат/письмове повідомлення містить зайвий матеріал, який не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст; робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є суттєві недоліки. *2 бали (незадовільно)*: завдання виконане частково; студент не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно; текст презентації/реферату/письмового повідомлення є цілковито ідентичним тексту підручника чи конспекту або презентації/реферату/письмового повідомлення іншого студента на таку саму тему. *1 бал (незадовільно)*: завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які не відображають суті теми реферату/наукового повідомлення; робота не оформлена, здана не вчасно чи відсутня.

Завдання на самостійну роботу (терміни виконання – згідно розкладу):

Тема 1. 1. Накресліть порівняльну таблицю основних методів персонології. Проаналізуйте їхні переваги та недоліки.

Додаткове джерело для виконання завдання та підготовки до семінарських/практичних занять:

1. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Персонологія: специфіка, структура, механізми: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 356 с.

2. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології особистості: підручник. Дніпропетровськ: Дніпро, 2010. 264 с.

Тема 2. Доповіді (презентації/реферати): 1. З. Фройд: біографічний екскурс у фотознімках та цитатах.

2. Психоаналіз: історія та сучасні напрями.

3. Методи дослідження несвідомої сфери психіки людини за З. Фройдом.

Додаткові джерела для виконання завдань і підготовки до семінарських/практичних занять:

1. Левчук Л. Т. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 255с.

2. Москалець В. Персонологічні акценти фрейдизму // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2011. № 4. С. 148-170.

3. Трач Р. Психоаналіз Зигмунда Фрейда як основа людинознавства // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2021. № 1 (83). С. 150-160.

4. Фройд З. Вступ до психоаналізу / пер. з нім. П. Тарашук. Київ: Основи, 1998. 714 с.

5. Фройд З. Техніка дитячого психоаналізу // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2008. № 3. С. 93-115.

6. Фройд З. Три нариси з теорії сексуальності // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис. 2008. № 4. С. 45-91.

Тема 3. Доповіді (презентації/реферати). 1. Теоретичні передумови та значення «індивідуальної психології» А. Адлера для сучасної психології.

2. «Аналітична психологія» К. Г. Юнга та актуальні проблеми сучасної психології.

3. К. Г. Юнг про колективне несвідоме і архетипи.

Додаткові джерела для виконання завдань і підготовки до семінарських/практичних занять:

1. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Персонологія: специфіка, структура, механізми: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 356 с.

2. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології особистості: підручник. Дніпропетровськ: Дніпро, 2010. 264 с.

Тема 4. Доповіді (презентації/реферати). 1. Ерік Еріксон як представник Его-психології.

2. Самоідентичність персони.

3. Природа і основний зміст психосоціальних криз в концепції Е. Еріксона

Додаткові джерела для виконання завдань і підготовки до семінарських/практичних занять:

1. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Персонологія: специфіка, структура, механізми: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 356 с.

2. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології особистості: підручник. Дніпропетровськ: Дніпро, 2010. 264 с.

Тема 5. Доповіді (презентації/реферати): 1. Основні положення гуманістичного психоаналізу Е. Фромма.

2. Непродуктивні соціальні характери. Продуктивний соціальний характер. Любов.

3. Комплекс неповноцінності жінки в концепції К. Хорні.

4. Культуральні невротизуючі чинники за К. Хорні.

Додаткові джерела для виконання завдань і підготовки до семінарських/практичних занять:

1. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Персонологія: специфіка, структура, механізми: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 356 с.

2. Москалець В., Карп'юк Ю. Інтелектуальна функція продуктивного соціального характеру // Психологія і суспільство. Український методологічний соціогуманітарний часопис, 2023. № 2. С. 117-132. Розміщений на платформі «Наукова періодика України» Нац. наукової бібліотеки України ім. В. Вернадського. ISSN: 25-23-4099 (Online), 1810-2131 (Print), DOI <https://doi.org/10.35774/pis> Вебсторінки журналу: pis.wunu.edu.ua (офіційна), psm2000.ucoz.ua (інформаційна). *Стаття:* DOI: <https://doi.org/10/35774/pis2023/02/182>.

3. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології особистості: підручник. Дніпропетровськ: Дніпро, 2010. 264 с.
4. Фромм Е. Мистецтво любові / пер. з англ. В. Кучменко. Київ: «Клуб сімейного дозвілля», 2017. 192 с.

Тема 6. Доповіді (презентації/реферати): 1. Концепція самоактуалізації персони А. Х. Маслоу.

2. «Піраміда потреб» А. Х. Маслоу.

3. Ноогенний невроз за В. Е. Франклом.

4. Цінності творення, цінності переживання і цінності ставлення за В. Е. Франклом.

5. «Над смисл» у вченні В. Е. Франкла.

Додаткові джерела для виконання завдань і підготовки до семінарських/практичних занять:

1. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Персонологія: специфіка, структура, механізми: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 356 с.

2. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології особистості: підручник. Дніпропетровськ: Дніпро, 2010. 264 с.

3. СквородоДАР. Життя, творчість, спадок: збірка творів / укл. Н. Федорак. Харків: ВД «ШКОЛА», 2022. 416 с. С. 381-408.

4. Москалець В., Карп'юк Ю. Основи логотерапії (екзистенційного аналізу В. Франкла): навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2024. 230 с. – Електронна бібліотека ПНУ ім. В. Стефаніка.

5. Москалець В. Логотерапевтичний підхід до психотравм злочинної війни росії в Україні // Український психологічний журнал: збірник наукових праць. Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка. №1 (17), 2022. С. 64-83.

6. Москалець В. «Над-смисл» у логотерапії безнадійності // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». Науковий журнал. Випуск 17. Острого: «Острозька академія», 2023. С.141-159. DOI: 10.25264/2415-7384 <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/about>

7. Москалець В. «Над-смисл» у логотерапії горя і мук совісті // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». Науковий журнал. Випуск 17. Острого: «Острозька академія», 2024. С. 72-93. DOI:10/25264/2415-7384-2023-16-73-83. <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/about>.

8. Москалець В. П., Рошкевич О. І. Логотерапевтичний принцип підходу до психологічних проблем ветеранів війни з росією // Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології: монографія. Том II / За ред. В. Садкового, О. Тімченка. НУЦЗУ. Харків: ФОП Панов А., 2022. С. 90-109. ©

9. Москалець В. Смисл життя, свобода та відповідальність особистості у вченні В. Франкла // Психологія особистості: Науковий теоретико-методологічний і прикладний психологічний журнал, 2011. №1. С. 86-99.

19. Франкл В. Е. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі / пер з англ. О. Замойської. Харків: КСД, 2023. 160 с.

Академічна доброчесність. У випадках запозичених робіт, плагіату, списування студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>).

Неприйнятним для студентів Університету є: порушення норм моралі, включно з негідною поведінкою під час занять, зокрема, дії, які перешкоджають навчальному процесу; пропуски занять без поважної причини.

Відвідування занять. Пропуски занять та відпрацювання. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань внаслідок пропущених занять без поважних причин. Відпрацювати пропущені заняття студенти зможуть письмово (виконати тести, написати контрольну роботу та ін.) або усно протягом місяця після пропущеного заняття або протягом тижня КСР. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування за темами (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-individ.-grafik.pdf>).

Виконання завдання пізніше встановленого терміну. Роботи повинні бути виконані й представлені у встановлений час, не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою. Ті, хто не виконали тести, практичні завдання, завдання самостійної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена відповідно до розроблених критеріїв. У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Неформальна освіта:

8. Рекомендована література

Політика курсу «Персонологія» передбачає повторне виконання всіх тих обов'язкових завдань, які студент не виконав унаслідок тих чи інших причин: відпрацювати тематику пропущеного семінарського заняття, написати або переписати контрольну роботу, за яку одержав незадовільну оцінку тощо. Якщо студент не ліквідував заборгованості та не набрав необхідної кількості балів, він буде скерований на повторне вивчення навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

Базова до всіх тем

1. **Москалець В. П.** Персонологічні теорії особистості // Психологія особистості: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 363 с. С. 191-362. ©.
2. **Попередні** видання цього підручника (2020 і 2022 р.р.). Частина II. Персонологічні теорії особистості.
3. **Психологічна** енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. Київ: «Академвидав», 2006. 424 с.
4. **Психологія** особистості: словник-довідник / за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. Київ: Рута, 2001. 320 с.
5. **Шапар Б. В.** Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.

Допоміжна до всіх тем

1. **Бодріар Ж.** Символічний образ і смерть. Львів; Свічадо, 2004. 376 с.
2. **Гордієнко В.,** Копець Л. Психологія особистості в біографіях, подіях, портретах: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 304с.
3. **Гуманістична** психологія: антологія. Том I. Гуманістичні підходи в західній психології ХХ століття. Київ: Пульсари, 2001. 252 с.
4. **Камю А.** Міф про Сізіфа. Бунтівна людина. Харків: «Фоліо», 420 с.
5. **Левчук Л. Т.** Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 255с.
6. **Лісовський П. М.,** Лісовська Ю. П. Персонологія: специфіка, структура, механізми: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 356 с.
7. **Медвідь Є. С.** Основи глибинної психології: навчальний посібник. Ніжин: НДПУ, 2018. 203 с.
8. **Мей Р.** Становлення екзистенційної психології // Гуманістичні підходи в західній психології ХХ ст. Київ: Пульсари, 2001.
9. **Мельничук О. Б.,** Пасічник Р. Ф., Вольнова Л. М. та ін. Психологія особистості: хрестоматія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 532 с.
10. **Москалець В.** Духовні горизонти особистості: потенціал вершинної аналітики // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис. 2011. №1. С. 73-84.
11. **Москалець В.** Засади логотерапевтичної психотехнології збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя особистості // Методологічні, теоретичні та практичні проблеми психологічної науки. Матеріали II Міжнародної наукової інтернет-конференції. Дрогобич: «Швидкодрук», 2020. С. 144-151.

12. **Москалець В.**, Карп'юк Ю. Інтелектуальна функція продуктивного соціального характеру // Психологія і суспільство. Український методологічний соціогуманітарний часопис, 2023. № 2. С. 117-132. (1,5 др. арк.) Категорія «Б». Index Copernicus (ICI World of Journals) Google Scholar. Розміщений на платформі «Наукова періодика України» Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. ISSN: 25-23-4099 (Online), 1810-2131 (Print), DOI <https://doi.org/10.35774/pis> Вебсторінки журналу: pis.wunu.edu.ua (офіційна), psm2000.ucoz.ua (інформаційна). *Стаття*: DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2023/02/182>.
13. **Москалець В.**, Карп'юк Ю. Основи логотерапії (екзистенційного аналізу В. Е. Франкла): навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2024. 230 с. – Електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
14. **Москалець В. П.** Логотерапевтичний підхід до психотравм злочинної війни росії в Україні // Український психологічний журнал: збірник наукових праць. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. №1 (17), 2022. С. 64-83. (1,2 др. арк.). Журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б». Журнал проіндексовано у міжнародних наукометричних базах: INDEX COPERNICUS (IC). GOOGLE SCHOLAR та ін.
15. **Москалець В.** «Над-смысл» у логотерапії безнадійності // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». Науковий журнал. Випуск 17. Острог: «Острозька академія», 2023. С.141-159. *Журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б».* Журнал проіндексовано у міжнародних наукометричних базах: INDEX COPERNICUS (IC); EBSCO Publishing та ін. DOI: [10.25264/2415-7384](https://doi.org/10.25264/2415-7384) <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/about>
16. **Москалець В.** «Над-смысл» у логотерапії горя і мук совісті // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». Науковий журнал. Випуск 16. Острог: «Острозька академія», 2023. С. 73-83. Журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б». Журнал проіндексовано у міжнародних наукометричних базах: INDEX COPERNICUS (IC); EBSCO Publishing та ін DOI: [10.25264/2415-7384-2023-16-73-83](https://doi.org/10.25264/2415-7384-2023-16-73-83). <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/about>.
17. **Москалець В.** Персонологічні акценти фройдизму // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2011. № 4. С. 148-170.
18. **Москалець В. П.**, Рошкевич О. І. Логотерапевтичний принцип підходу до психологічних проблем ветеранів війни з росією // Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології: монографія. Том II / За ред. В. П. Садкового, О.В. Тімченка. НУЦЗУ. Харків: ФОП Панов А. М., 2022. С. 90-109. ©
19. **Москалець В. П.** Смысл життя, свобода та відповідальність особистості у вченні Віктора Еміля Франкла // Психологія особистості: науковий теоретико-методологічний і прикладний психологічний журнал. Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 2011. №1. С. 86-99.
20. **Носенко Е. Л.**, Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології особистості: підручник. Дніпропетровськ: Дніпро, 2010. 264 с.
21. **Основи** глибинної психології : навчальний посібник / уклад. Н. В. Гриньова. Уман : Візаві, 2013. 124 с.
22. **Рацінгер Й.** Цінності в часи перемін. Долання майбутніх викликів / пер. з нім. О. Концевича. Львів: Місіонер, 2006. 168
23. **Роменець В. А.**, Маноха І. П. Психологія ХХ століття: підручник. Київ: Либідь, 1998. 992 с.
24. **Сартр Ж.-П.** Буття і ніщо. Київ: Основи, 2001. 854 с.
25. **Сковорода Григорій** Повне зібрання творів. У 2-х т. Київ: «Наукова думка», 1973. Т. 1. С. 77, 80, 87, 144-145; 148; 250. Т. 2. С.137, 213.

26. *СковороДАР*. Життя, творчість, спадок: збірка творів / укл. Н. Федорак. Харків: ВД «ШКОЛА», 2022. 416 с. С. 381-408.
27. *Трач Р.* Психоаналіз Зигмунда Фрейда як основа людинознавства // *Психологія і суспільство*. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2021. № 1 (83). С. 150-160.
28. *Франкл В.* Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі / пер з англ. О. Замойської. Харків: КСД, 2023. 160 с.
29. *Франкл В.* Психотерапія та екзистенціалізм. [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.koob.ru>.
30. *Фройд З.* Вступ до психоаналізу з новими висновками / пер. з нім. П. Тарашук. Київ: Основи, 1998. 714 с.
31. *Фройд З.* Техніка дитячого психоаналізу // *Психологія і суспільство*. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2008. № 3. С. 93-115.
32. *Фройд З.* Три нариси з теорії сексуальності // *Психологія і суспільство*. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2008. № 4. С. 45-91.
33. *Фромм Е.* Мистецтво любові / пер. з англ. В. Кучменко. Київ: «Клуб сімейного дозвілля», 2017. 192 с.
34. *Ясперс К.* Психологія світоглядів / пер. з нім. Київ: Юнівер, 2009. 464 с.

Викладачі: Професор В. П. Москалець, завідувач кафедри загальної психології; А. В. Олійник, доцент кафедри загальної психології